

Statsbudsjettet 2012

FFOs MERKNADER TIL STORTINGETS FINANSKOMITE

avgitt 18. oktober 2011

FORORD

Samfunnsmessig likestilling og deltakelse

Samfunnsmessig likestilling og deltakelse for funksjonshemmede er Funksjonshemmedes Fellesorganisasjons (FFO) overordnede mål. Kravet om likestilling og deltakelse er et krav om politiske endringer. Det vil si endringer som krever politiske beslutninger. FFO arbeider for en rettferdig fordeling av samfunnets goder og at samfunnet blir tilrettelagt og gjort tilgjengelig for mennesker som lever med funksjonshemning og kronisk sykdom. FFOs årlige krav til Statsbudsjettet er en viktig del av dette arbeidet.

Nær en femtedel av befolkningen er funksjonshemmet. Derfor vil selv den strengest prioriterte kravlisten fra FFO måtte bli både bredspektret og lang. FFO har også denne gangen oversendt regjeringen krav i to omganger. Den 18. november 2010 oversendte FFO foreløpige krav til Statsbudsjettet 2012, der vi prioriterte fire hovedsatsningsområder:

- En enklere hverdag for familier med funksjonshemmede barn
- Styrk NAV for de som trenger det mest
- Bedre helse der du bor – realisering av målene i samhandlingsreformen
- Tiltak for bedre rettsikkerhet – har du rett skal du få rett

Kravene dannet utgangspunkt for møte i Kontaktutvalget mellom Regjeringen og FFO 16. desember 2010. De endelige kravene til statsbudsjettet for 2012 ble oversendt 21. januar 2011, og er stilet til 11 ulike statsråder og omfatter 97 krav. Noen av kravene er likelydende, men stilet til forskjellige departementer.

Oslo, 18. oktober 2011

Liv Arum
generalsekretær

FFO er funksjonshemmedes organisasjoners samarbeidsorgan i Norge
FFO ble stiftet 21. september 1950
FFO har 71 medlemsorganisasjoner med over 335.000 medlemmer
FFO er organisert i 19 fylker
FFO er organisert i mer enn 100 kommuner

INNHold

FORORD.....	2
SAMFUNNSMESSIG LIKESTILLING OG DELTAKELSE	2
SÆRFRADrag FOR STORE SYKDOMSUTGIFTER	4
UTFASING AV SÆRFRADRAGSORDNINGEN	4
STYRKING AV ANDRE ORDNINGER.....	5
DOKUMENTASJON AV KONSEKVENSER FOR BRUKERNE.....	5
GRUNN- OG HJELPESTØNAD.....	5
NAV (KAP 605)	7
JOBBSSTRATEGIEN NØDVENDIGGJØR NAV-STYRKING	8
JOBBSSTRATEGI FOR FUNKSJONSHEMMEDE	9
FUNKSJONSASSISTANSE.....	9
ARBEIDS- OG UTDANNINGSREISER.....	10
FORANKRING AV JOBBSSTRATEGIEN	10
ENDRING AV BETALINGSPRAKSIS FOR ARBEIDSMARKEDSTILTAK.....	11
INNRETNINGEN PÅ TILTAKSPLASSENE	12
MINSTEFRADrag	13
MATMOMS.....	14
MOMSKOMPENSASJON FOR FRIVILLIGE ORGANISASJONER	15

Særfradrag for store sykdomsutgifter

FFOs tilråding

- FFO ber komiteen påpeke nødvendigheten av at andre ordninger styrkes når særfradraget for store sykdomsutgifter utfases, og at alternative ordninger blir mest mulig treffsikre.
- FFO ber komiteen be om at det legges frem dokumentasjon av uforutsette og negative konsekvenser for de som tidligere var omfattet av ordningen.
- FFO ber komiteen be om en vurdering av en utvidelse av grunnstønadene for å kompensere for store sykdomsutgifter som følge av utfasingen av gjeldende ordning.
- FFO ber komiteen understreke behovet for å styrke nivået i grunn- og hjelpestønadene med fire prosent.

FFO har over lang tid vært opptatt av særfradragsordningen for store sykdomsutgifter. Ordningen er viktig for mange mennesker som lever med funksjonshemning og kronisk sykdom. Ordningen har imidlertid opplagte svakheter. FFOs anliggende er at eventuelle endringer i ordningen eller måten denne fungerer på, ikke må gjennomføres slik at endringene utilsiktet rammer brukernes økonomiske situasjon.

Utfasing av særfradragsordningen

Regjeringen foreslår å fase ut dagens særfradragsordning, slik at den er borte fra budsjettåret 2015. Utfasingen i 2012 skjer ved at enkelte fradragsgrunner bortfaller, samt at ingen nye skatteyttere slippes inn i ordningen. Dette innebærer at særfradragsordningen reduseres med 176 mill. kroner i 2012. Disse midlene foreslår regjeringen å benytte på følgende måte:

- Økte refusjonstakster til tannbehandling.
- Styrking av Husbankens tilskuddsordning for etablering og tilpasning av bolig.
- Bedre bilstønadsordning for gruppe 2-biler for barn og unge.
- Tilskudd til Diabetesforbunds arbeid med motivasjonsgrupper og å oppdage diabetes tidlig.

FFO har i en årrekke ment at dagens særfradragsordning fungerer lite tilfredsstillende, og har etterlyst en bedring av den. For FFO har det vært helt avgjørende at de som i dag drar nytte av særfradragsordningen kompenseres fullt ut gjennom andre ordninger.

På bakgrunn av de foreslåtte endringene stiller FFO seg avventende til måten utfasingen foreslås på. Det er positivt at midlene som ikke lenger bevilges over særfradragsordningen skal benyttes til kompensasjonsformål. De konkrete tiltakene regjeringen foreslår å tilføre midler til i 2012 samsvarer for så vidt med noen av de formålene det har vært kompensert for innenfor særfradragsordningen i dag. Men hvordan dette vil falle ut i praksis gjenstår å se.

Styrking av andre ordninger

De ordningene regjeringen foreslår å overføre midler til er alle viktige ordninger. Både styrking av tannbehandling, økningen av tilskuddet til etablering og tilpasning av bolig i Husbanken samt styrkingen av bilstønsordningen slik at barn også kan få type-2 biler, er alle ordninger som vil komme personer til gode der flere sikkert har fått særfradrag tidligere. En styrking av Diabetesforbundets arbeid for å avdekke diabetes tidligere, vil i tillegg kunne ha en preventiv effekt på behovet for dekning av sykdomsutgifter.

For FFO er det imidlertid høyst uklart i hvilken grad styrkingen av disse ordningene faktisk vil sikre at gruppene som har fått særfradrag, fortsatt vil bli kompensert for sine høye sykdomsutgifter. Det er dessuten uklart hvilke øvrige fordelingsmessige konsekvenser overføringen til disse ordningene vil få.

Dokumentasjon av konsekvenser for brukerne

FFO mener derfor at endringene som nå gjøres må evalueres og følges opp, for å få kunnskap om hva endringene innebærer for brukerne.

FFO er spesielt opptatt av at det legges frem dokumentasjon der en har særlig oppmerksomhet på å synliggjøre om endringene får uforutsette og negative konsekvenser for brukerne. Dette er særskilt viktig i forkant av det neste planlagte steget i utfasingen av dagens særfradragsordning.

Grunn- og hjelpestønad

Regjeringen redegjør i forslaget om å utfase dagens ordning med særfradrag for store sykdomsutgifter for at de ulike departementene vil:

“...vurdere om det er mulig å gjøre enkelte endringer på stønadsområdet”

(Prop. 1 LS, s 123)

I denne vurderingen legges til grunn at departementene må vurdere å gjøre enkelte endringer på stønadsområdet

“Dersom avviklingen av særfradragsordningen medfører uforutsette konsekvenser for enkelte grupper”

(Prop. 1 LS, s 123)

FFO har merket seg disse formuleringene og mener det er særs viktig at Finanskomiteen ber om en evaluering av endringene og de konsekvensene det vil få for brukerne. Om utfasingen av særfradragsordningen skal skje på en smidig og god måte, er det avgjørende at fordelingen av midlene som frigjøres ved utfasingen overvåkes i et helhetlig perspektiv slik at de blir så treffsikker som mulig.

FFO har i sammenheng med endringene i særfradragsordningen hevdet at f eks inngangsvilkårene til grunnstønnen må vurderes. FFO mener det vil bli nødvendig å vurdere

om grunnstønadene må gjøres noe bredere for å kompensere for kostnader folk har hatt og som de tidligere fikk kompensert gjennom særfradragsordningen. Uansett krever dette oppfølging, som regjeringen forutsetter initieres av det enkelte departement som tilføres midlene som tidligere gikk til særfradragsordningen.

Uavhengig av endringene i særfradragsordningen ber FFO komiteen gå inn for å øke grunn- og hjelpestønadene i takt med anslått lønnsstigning, og ikke prisstigning slik regjeringen legger opp til. Behovet for å heve satsene i grunn- og hjelpestønadene vil også bli større som følge av utfasingen av særfradragsordningen.

NAV (Kap 605)

FFOs tilråding

- FFO ber komiteen gå inn for å øke driftsbevilgning til NAV, slik at arbeids- og velferdsforvaltningen både kan styrke bemanningen og øke arbeidet med kompetanseoppbygging.
- FFO ber komiteen påpeke at den fremlagt Jobbstrategien for mennesker med nedsatt funksjonsevne nødvendiggjør en styrking av NAV.

FFO vil vise til at regjeringen i sitt budsjettforslag for 2010 selv redegjorde for at

”Forslaget til bevilgning innebærer en redusert bemanning sammenlignet med hva bevilgningen i 2009 har gitt grunnlag for.”

St. prp.nr. 1 (2009-2010)

Videre viser FFO til at regjeringen i sitt budsjettforslag for 2011 redegjorde for at

”Som følge av forslaget om et lavere tiltaksnivå totalt sett i 2011 enn i 2010 under kap. 634, post 76 reduseres ressursene noe i Arbeids- og velferdsetaten.”

St.prp.nr. 1 (2010-2011)

I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2011 økte bevilgningen til NAV med samlet sett om lag 72 mill. kroner, blant annet for å gi rom for noe økt nivå på antallet plasser innenfor arbeidsmarkedstiltakene sammenlignet med Stortingets budsjettvedtak for 2011.

I forbindelse med årets budsjettfremleggelse fremgår det av pressemeldingen fra Arbeidsdepartementet at til sammen 420 mill. kroner av den samlede økningen på om lag 492 mill. kroner til NAV er forbeholdt IKT-satsningen. Bortsett fra bevilgningen til IKT-arbeidet forstår FFO budsjettet slik at det i realiteten ikke foreslås noen økning av NAVs driftsbevilgning for 2012 sammenlignet med dagens aktivitetsnivå, og at økningen fra revidert nasjonalbudsjett 2011 kun videreføres i det fremlagte budsjettforslaget.

FFO er skuffet over den manglende satsningen på NAV i det fremlagte statsbudsjettet. Innføringen av arbeidsevnevurdering og arbeidsavklaringspenger er blitt karakterisert som “indrefiletten” i NAV-reformen. Det er særlig i oppfølgingen av stønaden med arbeidsavklaringspenger og de tilhørende arbeidsverktøyene (behovs- og arbeidsevnevurdering og aktivitetsplaner) at arbeids- og velferdsetaten skal vise sin berettigelse. For å oppnå hensikten med dette verktøyet og de nye metodene mener FFO det er helt avgjørende at NAV har god nok tilgang både til kompetanse og på personell. Dette er ikke situasjonen i dag. På vegne av en stor og krevende brukergruppe av NAVs tjenester er FFO dypt bekymret for utviklingen av NAV som velferdsetat.

I likhet med mange andre har FFO merket seg at tidligere NAV-direktør Tor Saglie kort tid etter sin avgang uttalte at han i sin tid som sjef for arbeids- og velferdsforvaltningen “tryglet og ba om å få ansette flere”, uten å få gehør til dette. Antallet stillinger i NAV er i dag om lag

på samme nivå eller noe lavere sammenlignet med da Tor Saglie sluttet i stillingen som øverste sjef. Hans utsagn synliggjør for FFO en situasjon som må kunne karakteriseres som kritisk, både for NAVs ansatte og ikke minst NAVs brukere.

Om Finanskomiteen skal gjøre én endring av det fremlagte forslaget til statsbudsjettet, er FFOs tilrådning derfor at dette bør være å styrke NAVs driftsbudsjett betydelig. Det viktigste en eventuell styrking av driftsbudsjettet må gi rom for, er flere ansettelse ved NAV-kontorene i kommunene, samt styrking av kompetanseoppbyggingen i arbeids- og velferdsforvaltningen.

Jobbstrategien nødvendiggjør NAV-styrking

Regjering har med sin Jobbstrategi for mennesker med redusert funksjonsevne varslet en kraftig styrking av innsatsen for å få unge funksjonshemmede i arbeid og redusere antall unge mennesker som havner på trygd de kommende årene. Dette er svært positivt.

Skal en slik målsetning kunne nås, mener FFO det er helt nødvendig at satsningen på konkret oppfølging og bistand fra arbeids- og velferdsforvaltningen rustes opp i forhold til dagens situasjon. Hver enkelt som henvender seg til et NAV-kontor må få individuelt tilpassede tiltak og mest mulig sømløs oppfølging. Dette skjer i alt for liten grad i dag.

Hovedårsaken til dette er at det er for få ansatte ved de enkelte NAV-kontorene, samt at den nødvendige kompetansen - som må til for å få best mulig løsninger - ikke er tilstrekkelig i etaten, ikke tungt nok forankret eller bredt nok spredt i NAV-systemet.

Jobbstrategi for funksjonshemmede

FFOs tilråding

- FFO ber komiteen støtte opp om fremleggelsen av en egen Jobbstrategi for funksjonshemmede.
- FFO ber komiteen understreke betydningen av ordningen med funksjonsassistanse, og gå inn for å gjøre denne permanent og overslagsfinansiert.
- FFO ber komiteen understreke betydningen av ordningen med arbeids- og utdanningsreiser, og gå inn for å styrke ordningen, samt gjøre den permanent og overslagsfinansiert.
- FFO ber komiteen understreke betydningen av at jobbstrategien forankres hos ansvarlige aktører, og spesielt hos partene i arbeidslivet.

FFO er fornøyd med at regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2012 har fremmet en egen jobbstrategi for mennesker med nedsatt funksjonsevne. En slik strategi har FFO ønsket lenge, ut fra en vurdering av at funksjonshemmedes utfordringer på arbeidsmarkedet er sammensatte, og krever en bred og helhetlig tilnærming fra alle involverte parter.

Jobbstrategien representerer i første rekke en annen og mer helhetlig tilnærming til utfordringen med å få flere funksjonshemmede i arbeid. FFO mener strategien kan spille en viktig rolle i arbeidet med bedre måloppnåelse på dette viktige politiske innsatsområdet i årene som kommer.

Samtidig er det også viktig at strategien gis virkemidler, og at virkemidlene følges aktivt og målrettet opp. De konkrete tiltakene som følger med strategien i årets forslag til statsbudsjett er en god start. Men det er et klart rom for ytterligere styrking av strategien på tiltakssiden de kommende årene.

FFO vil derfor be komiteen understreke betydningen av at Jobbstrategien for funksjonshemmede hvert år fremover følges opp med midler som muliggjør en kraftfull satsning på et bredt spekter av virkemidler.

Funksjonsassistanse

Ordningen med funksjonsassistent skal sikre funksjonshemmede praktisk bistand i arbeidssituasjonen for å kunne stå i jobb. Den enkelte funksjonshemmede skal ikke ha hjelp eller bistand til å utføre arbeidet sitt, men til nødvendige gjøremål for å kunne være i jobb.

Sett fra FFOs ståsted er ordningen med funksjonsassistanse spesiell, ved at den har en så avgjørende betydning for om de som mottar støtte til assistanse kan delta i arbeidslivet eller ikke. Når ordningen er etterspurt og underfinansiert, er dette dermed en nokså tydelig indikasjon på at funksjonshemmede som ønsker seg jobb, ikke kommer seg ut i arbeidslivet som følge av underdimensjonering av viktige ordninger.

Det er svært positivt at regjeringen velger å styrke ordningen med funksjonsassistanse betydelig, samt å regulere forsøksordningen i egen forskrift.

Ordningen har imidlertid vært en forsøksordning siden 1997. Det må kunne antas at det vesentlige av erfaringer og kunnskap i tilknytning til ordningen er fremkommet i løpet av den nå 14 år lange forsøksperioden. FFO ber derfor komiteen gå inn for at ordningen også gjøres permanent, og gis forutsigbare rammebetingelser ved at den finansieres gjennom en overslagsbevilgning.

Arbeids- og utdanningsreiser

Arbeids- og utdanningsreiser er en forsøksordning rettet mot funksjonshemmede som trenger transport til og fra jobb eller utdanning, men som ikke kan nyttiggjøre seg ordinært transporttilbud. Ordningen er med andre ord avgjørende for om de som mottar et tilbud gjennom den kan delta i arbeidslivet eller gjennomgå et utdanningsløp.

FFO ser svært positivt på at forsøksordningen opprettholdes og videreføres som et ledd i Jobbstrategien for funksjonshemmede. Erfaringene med ordningen så langt tyder samtidig på at den er attraktiv, og FFO mener den kunne vært til nytte for langt flere enn de som faktisk kommer inn under ordningen i dag.

Vi ber derfor komiteen gå inn for at ordningen med arbeids- og utdanningsreiser får økt sin bevilgning. Ordningen har vært forsøksordning lenge, og bør etter FFOs mening gjøres permanent. En finansiering gjennom overslagsbevilgning vil i tillegg skape større sikkerhet og forutsigbarhet for de som er avhengig av ordningen enn det dagens rammebetingelser gjør.

Forankring av jobbstrategien

FFO vil vise til at brukerpanelet som leverte innspill til Arbeidsministeren om jobbstrategien påpekte at:

”Brukerpanelet vil understreke betydningen av at en sysselsettingsstrategi blir et dokument som hele Regjeringen og alle partene i arbeidslivet forpliktes på, og føler eierskap til.”

(Sluttrapport fra brukerpanelet knyttet til Regjeringens sysselsettingsstrategi for personer med nedsatt funksjonsevne.)

FFO oppfatter at dette fokuset også er tungt vektlagt i den fremlagte Jobbstrategien. Dette er positivt, og svært viktig. Dersom Jobbstrategien kun blir en tilnærming til funksjonshemmedes arbeidslivsdeltakelse som noen få aktører i samfunnet føler et eierskap til, vil den trolig få liten effekt. Derfor må den forankres så bred – og samtidig så tungt – som mulig.

FFO er i denne sammenhengen særlig opptatt av at partene i arbeidslivet og deres medeierskap i strategien, og ber derfor komiteen særskilt påpeke betydningen av dette.

Arbeidsmarkedstiltak (Kap 634)

FFOs tilrådning

- FFO ber komiteen gå inn for at det opprettes flere tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne enn det Regjeringen legger opp til.
- FFO ber komiteen gå mot den foreslåtte endringen av betalingspraksisen for tre av arbeidsmarkedstiltakene.

Regjeringen foreslår samlet sett en videreføring av om lag dagens nivå på arbeidsmarkedstiltakene. Det foretas samtidig en justering, slik at arbeidsmarkedstiltakene for personer med nedsatt arbeidsevne styrkes med 1 000 plasser, på bekostning av tiltaksplassene for ledige. Samlet sett foreslås det i 2012 gjennomført 54 200 plasser for personer med nedsatt arbeidsevne, og 17 000 plasser for ledige.

FFO ser positivt på at antallet arbeidsmarkedstiltak for personer med nedsatt arbeidsevne økes noe sammenlignet med planlagt nivå for 2011. Samtidig vil FFO påpeke at regjeringen selv i budsjettproposisjonen redegjør for at faktisk gjennomført nivå første halvår 2011 har vært 59 900 plasser, altså betydelig flere enn det legges opp til i det fremlagte budsjettforslaget. Dette tyder på at både behovet for flere tiltaksplasser og mulighetene for å gjennomføre dem er tilstede i dagens system.

FFO ber derfor komiteen gå inn for at antallet tiltaksplasser økes, og at økningen forbeholdes tiltaksplassene for personer med nedsatt arbeidsevne. FFO mener arbeidsmarkedssektoren uten problemer vil kunne håndtere 60 000 tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne. Med bakgrunn i at så mange som 180 000 vil være mottakere av arbeidsavklaringspenger i 2012 er det også rimelig opplagt at antallet personer med behov for tiltaksplass langt overstiger det nivået regjeringen foreslår.

Endring av betalingspraksis for arbeidsmarkedstiltak

Regjeringen foreslår i statsbudsjett å endre betalingspraksisen for arbeidsmarkedstiltakene Avklaring, Arbeidspraksis og VTA, slik at betalingen per gjennomførte tiltak fra 1. juli 2012 skal utbetales til tiltaksarrangør i etterkant av tiltaksgjennomføringen. Begrunnelsen for dette er at NAV

"...i perioder ikke har klart å fylle opp alle de bestilte tiltaksplassene og dermed har betalt for ubrukte plasser".

St.prp.nr. 1 (2011-2012)

En slik begrunnelse kan det ved første gjennomlesning være enkelt å gi sin tilslutning til. De fleste vil selvsagt være enig i at det ikke skal betales for noe man skulle ha, men ikke har fått. FFO mener likevel at dette blir en helt gal tilnærming. Hele systemet for kjøp av arbeidsmarkeds plasser i dag er basert på forhåndsgodkjenning av tiltaksplasser i den enkelte arbeidsmarkedsbedrift. At NAV ikke klarer å fylle opp bestilte tiltaksplasser synliggjør ikke noe annet enn at NAV har et kapasitetsproblem.

FFO har i en årrekke argumentert sterkt for at NAV må få tilført flere ressurser, både i form av flere ansatte og økt satsning på kompetansetiltak. Utfordringen de siste årene har ikke vært at det er for få personer som har behov for arbeidsmarkedstiltak, men at NAV ikke har maktet å sluse mange nok raskt nok inn i riktig tiltak for den enkelte. Å endre NAVs betalingspraksis på en måte som nærmest understøtter denne situasjonen, blir - slik FFO ser det - å starte i feil ende.

FFO vil i tillegg peke på at det er et offentlig utvalg i arbeid som ser på og vurderer endringer knyttet til både regelverket for og organiseringen av arbeidsmarkedssektoren (Brofoss-utvalget). FFO er også representert i utvalget. Utvalget skal etter planen levere sin innstilling før jul. FFO mener det er rimelig å be om at det ikke gjennomføres endringer som vil medføre store konsekvenser for arbeidsmarkedssektoren like før et helhetlig og dyptpløyende utvalgsarbeid avsluttes, og utvalgsinnstillingen leveres til ansvarlig departement for politisk oppfølging.

Innretningen på tiltaksplassene

FFO legger til grunn at de mest verdifulle tiltakene er de som har avgjørende betydning for om den enkelte lykkes med å komme i arbeid eller ikke. Imidlertid er ikke dette nødvendigvis de tiltakene som synes best i statistikkene. Rask inntreden i arbeidslivet etter korte og billige løp gir NAV det største tiltaksvolumet. For både samfunnet og den enkelte er det imidlertid langt mer hensiktsmessig å bruke ressursene på løpene der innsatsen er helt avgjørende for å komme i arbeid for dem det gjelder, og der den individuelle tilpasningen og oppfølgingen spiller ekstra stor rolle.

FFO er i tillegg opptatt av fokus på kvalitet i tiltaksgjennomføringen. Her er det flere faktorer som spiller en avgjørende rolle. Det er viktig at tiltakene kommer i gang på riktig tidspunkt, fordi lang ventetid før en kommer i gang er negativt. FFO er derfor svært opptatt av reduksjon av køene av personer som venter på oppstart av tiltak etter at arbeidsevnevurdering er avsluttet, og behov for tiltak er avklart.

Det er også viktig at tiltaket har den riktige varigheten, og at oppfølgingen skjer med den nødvendige og hensiktsmessige ressursbruken for å optimalisere mulighetene for overgang til arbeidslivsdeltakelse. At både varighet og omfang av ressursbruk spiller en viktig rolle for å lykkes i et tiltaksløp, synes opplagt. Å igangsette tiltak med feil lengde eller udimensjonert ressursbruk, er derfor dårlig samfunnsøkonomi. I tillegg får den som gjennomgår tiltaket sine muligheter for arbeidslivsdeltakelse vesentlig redusert.

Et annet avgjørende moment for vellykket tiltaksgjennomføring, er at ventetiden ved overgang fra ett tiltak til et annet er kortest mulig. Unødig ventetid innebærer oftest at effekten av tiltaket blir mindre for den enkelte. FFO er derfor opptatt av mulighetene for såkalt "tiltakskjeding", og at disse utnyttes i så stor grad som mulig for å gi tiltaksdeltakeren størst mulig sjans til å komme i arbeid.

Minstefradrag

FFOs tilrådning

- FFO ber komiteen gå inn for at minstefradragene for pensjonsinntekt legges på samme nivå som for lønnsinntekt.

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet å øke forskjellen i minstefradragene ytterligere, slik at minstefradraget for lønnsinntekter økes til 38 prosent, mens minstefradraget for pensjonsinntekter økes til kun 26 prosent. Dette foreslås til tross for at det fra Finansdepartementets side i høringsrunden om endringene i pensjonistbeskatningen som ble gjennomført i 2010, ble foreslått å øke øvre grense i særfradraget for pensjonsinntekt, slik at dette ble det samme som fradraget i lønnsinntekt.

Lønnsinntekter er naturligvis i gjennomsnitt høyere enn pensjonsinntekter, og av den grunn kan det argumenteres for at høyere minstefradrag for lønnsinntekter i større grad bidrar til progressiviteten i skattesystemet enn det høyere minstefradrag for pensjonsinntekter gjør. Av samme årsak virker høyere minstefradrag for lønnsinntekter isolert sett mer utjevnende for lønnsinntakere enn hva høyere minstefradrag for pensjonsinntekter gjør.

For FFO er det imidlertid den samlede levekårsutviklingen for landets uføre som er det sentrale. Et lavere minstefradrag for pensjonsinntekter enn for lønnsinntekter er et bidrag til å øke forskjellene i inntektsnivå mellom en gruppe som allerede ligger etter i levekår, og befolkningen for øvrig. Konsekvensen vil kunne bli en dypere levekårskløft særlig mellom uføre og personer i inntektsgivende arbeid.

På denne bakgrunn mener FFO at minstefradragene for lønns- og pensjonsinntekt igjen bør legges på samme nivå, slik det for øvrig var frem til 2005.

Matmoms

FFOs tilråkning

- FFO ber komiteen gå mot forslaget om å øke matmomsen.
- FFO ber komiteen på sikt avvikle matmomsen på frukt og grønt.

FFO ser prispolitiske virkemidler som svært viktig i folkehelsearbeidet, og disse må brukes aktivt for å dreie forbruket mot sunne varer. Pris og avgiftsvirkemidler må benyttes slik at varer med høyt sukker-, fett- og saltinnhold blir dyrere enn sunne og næringsrike alternativer.

En gradert sukkeravgift og billigere frukt og grønt gjennom momsritak er eksempler på viktige tiltak. Gradert sukkeravgift vil øke produsentens motivasjon for å oppnå nøkkelhullsmerking og nøkkelhullsprodukter vil dermed ha et konkurransefortrinn. En slik ordning vil bidra til at det blir enklere å velge sunt, dette kan igjen bidra til å redusere sosiale helseforskjeller.

Regjeringen går i forslaget til statsbudsjett inn for å øke matmomsen, fra 14 til 15 prosent. Dette rammer også frukt og grønt samt Nøkkelhullmerkede produkter. FFO mener dette er å gå i feil retning i forhold til å stimulere til et sunt kosthold.

FFO ber derfor komiteen gå mot forslaget om å øke matmomsen på frukt og grønt. For å bidra til utviklingen av god folkehelse ber FFO komiteen ta til orde for at man på sikt avvikler momsens på frukt og grønt.

Momskompensasjon for frivillige organisasjoner

FFOs tilrådning

- FFO ber komiteen tilføre kap 315 post 70 ytterligere 100 mill. kroner slik at den økes fra 627 mill. kr til 727 mill. kr.
- FFO ber komiteen anmode om at posten økes ytterligere med 100 mill. kr i revidert nasjonalbudsjett, slik at potten når den størrelsen organisasjonene ble lovet.

FFO reagerer sterkt på løftebrudd fra regjeringens side overfor frivilligheten. Full momskompensasjon på varer og tjenester innen 2014 har vært en tydelig lovnad. I brev fra tidligere kulturminister Trond Giske, datert 16.6.2009, er det klart formulert at ordningen skal trappes opp til totalt 1,2 mrd. kr, og at det skal være en jevn innfasing i perioden 2010-2014. Det er derfor både overraskende og skuffende å oppleve at nåværende ledelse i Kulturdepartementet ikke har vært kjent med denne lovnaden.

Forslaget i statsbudsjettet for 2011 er på 627 mill. kroner, 18 mill. i nominell økning. Opptrappingsplanen var på 200 mill. kroner friske kroner i ordninga hvert år.

Om søknadsbeløp og behov

Det er allerede klare indikasjoner på at den stipulerte ramma på 1,2 mrd. kroner for framtida ikke vil være tilstrekkelig for å gi full momskompensasjon. Det er kjent at søknadsbeløpet for momskompensasjon allerede i 2011 har nådd dette nivået. Når denne ordningen blir ytterligere kjent, må det også forventes at flere organisasjoner og flere lokale lag søker om refusjon og kommer med.

I 2010 fikk organisasjonene kompensert 35 % av sine kostnader. For 2011 har det vært en forventning om 50 %. Det er nå nylig gjort kjent at en rekke lag har fått medhold i klagebehandlingen fra i fjor. Årets post blir dermed belastet betydelig kompensasjon som skulle vært utbetalt i fjor. Det betyr at det vil bli refundert mindre enn 50 % i kompensasjonsbeløp, og for framtida vil de som har vunnet fram i klagebehandlingen for 2010 ligge inne som kompensasjonsberettiget.

Dersom regjeringens forslag for 2012 vedtas, betyr det at organisasjonene vil få en større avkortning i 2012 enn i 2011. Med bakgrunn i den lofte opptrappingsplanen og forventningene som er skapt, er dette vanskelig å akseptere.

Organisasjonenes økonomiske rammevilkår

FFO ser at løftebruddet setter mange frivillige organisasjoner i en vanskelig situasjon. For funksjonshemmedes organisasjoner, som organiserer mennesker som lever med funksjonshemninger og kronisk sykdom og deres pårørende, er det begrenset hvilken egeninnsats som kan utøves for å drive inntektsbringende arbeid. I tilskuddsordningen for funksjonshemmedes organisasjoner kommer det stadig nye organisasjoner inn uten at tilskuddsordningen styrkes.

Blant de som driver inntektsbringende arbeid gjennom lotteri og innsamlinger oppleves det som en ekstra belastning når det fra 1. januar 2012 er varslet kraftige portoøkninger. Med stillstand i momskompensasjonen vil heller ikke disse ekstra kostnadene få uttelling i utbetalt kompensasjon. For bladporto er det varslet inntil 15 % økning fra 2012. Medlemsblad er fremdeles for mange organisasjoner den viktigste kommunikasjonen med medlemmene. Voksenopplæringsmidlene er foreslått kuttet samtidig som aktiviteten har økt. Videre er det varslet reduksjon i tippemidlene. Det er derfor flere forhold som rammer frivillig sektor i det fremlagte budsjettet, bl.a. FFO og FFOs medlemsorganisasjoner.

FFO ser at de økonomiske rammevilkårene for både frivillige organisasjoner generelt og funksjonshemmedes organisasjoner spesielt, blir forverret. Det er derfor svært viktig at momskompensasjonsordningen får den økningen som er lovt.

FFO ber derfor komiteen tilføre kap 315 post 70 ytterligere 100 mill. kroner slik at den økes fra 627 mill. kr til 727 mill. kr. Videre ber FFO komiteen anmode om at posten økes ytterligere med 100 mill. kr i revidert nasjonalbudsjett, slik at potten når den størrelsen organisasjonene ble lovet.